Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

14.5.2024

EU/446/2024
EU/446/2024-MMM-21

Asiantuntijalausunto MMM; Suuren valiokunnan työjaosto 15.5.2024 klo 8.00 / E 31/2024 vp

Maatalousneuvos Ahti Hirvonen

EU:n monivuotinen rahoituskehys on keskeisin EU:n prioriteettien ja politiikka-alojen toimeenpanon väline. Rahoituskehys määrittelee maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia politiikkoja merkittävällä tavalla, erityisesti EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. Suomen CAP-suunnitelmassa kuvataan maatalous- ja maaseutupolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan keskeiset rahoitusvälineet ovat maanviljelijöille maksettavat suorat tulotuet (pilari I) ja kansallisesti osarahoitetut maaseudun kehittämiseen kohdistuvat tuet (pilari II). Yhteisen maatalouspolitiikan osuus rahoituskehyksestä on pienentynyt edellisissä rahoituskehyksissä. Se on kuitenkin edelleen suurin yksittäinen EU-rahoituksen painopiste muodostaen noin kolmanneksen koko rahoituskehyksestä.

Suomen saannot EU:sta kaudella 2021–2027 ovat yhteensä arviolta noin 13 miljardia euroa, joista yhteisen maatalouspolitiikan (ml. maaseudun kehittäminen) arvioidut saannot muodostavat lähes puolet (noin 6,2 miljardia euroa). Maaseudun kehittämisrahoituksessa Suomi on huomattava nettosaaja.

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen pilarin I suorat tulotuet kohdistuvat suoraan maanviljelijöille eikä niihin kytkeydy kansallista osarahoitusta. Pilarin II mukaiseen maaseudun kehittämisrahoitukseen sen sijaan kytkeytyy merkittäviä kansallisia osarahoitusosuuksia. Rahoitus kohdistuu maatalouden rakennetta ja maaseudun elinvoimaisuutta edistäviin toimenpiteisiin ja luonnonolosuhteita kompensoiviin, ympäristön tilaa parantaviin, ilmastonmuutokseen vastaaviin sekä eläinten hyvinvointia parantaviin tukiin.

Suorien tukien rahoittaminen osittain kansallisesti voisi alentaa niiden aiheuttamia menoja EU:ssa, etenkin jos EU laajenee. Kansallisesti muutos kuitenkin lisäisi maatalouspolitiikan menoja. Oletettavaa on, että muutosta kannattavat alempien tukitasojen nettomaksajamaat ja vastustavat sellaiset jäsenmaat, joiden suorien tukien taso muodostaa nettosaantoa jäsenmaalle. Mahdollisen kansallisen osarahoituksen tulisi perustua jäsenvaltioille yhteisiin sääntöihin ja periaatteisiin, jotta kilpailu maatalous- ja elintarvikkeiden sisämarkkinoilla ei vääristy.

EU:n mahdollinen laajentuminen on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan kannalta merkittävä asia, erityisesti Ukrainan liittyminen kasvattaisi EU:n maataloutta merkittävästi. Monille hakijamaille on yhteistä yhteiskunnan maatalousvaltaisuus ja maaseutualueiden suuri osuus alueista. Maatalous- ja

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

maaseutupolitiikkaa sekä biotaloutta koskevilla linjauksilla on siten suuri painoarvo hakijamaille. Toisaalta hakijamaiden välillä ja sisällä on suuriakin eroja, mikä edellyttää erityisen huolellista harkintaa tehtävissä linjauksissa. Esimerkiksi suorien tukien järjestelmän soveltaminen sellaisenaan ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista suurimmissa tuotantoyksiköissä. Vaiheittainen lähentyminen tai enimmäisrajoitusten soveltaminen voivat olla tarpeellisia uusien jäsenten integroimisessa EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Maaseudun kehittämisessä on useita toimenpidealueita, jotka voivat olla hyödyllisiä hakijamaille.

EU:n perussopimuksessa määritetään yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet, kuten tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen ja kohtuulliset kuluttajahinnat. Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevia Suomen tavoitteita määritetään tarkemmin myöhemmin laadittavissa ennakkovaikuttamiskannoissa. Keskeistä on, että uudistetussakin politiikassa turvataan ruoantuotannon jatkumisen edellytykset koko EU:n alueella, mukaan lukien luonnonolosuhteiltaan epäedulliset unionin alueet. Tärkeä tavoite on myös maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyminen.